

Izhaja trikrat na teden šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje popoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane v uredniški izredni priloga s "Kazipotom" ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-80
pol leta 6 . 60 . 3-30
četr leta 3 . 40 . 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v "Goriški Tiskarni" A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

"PRIMOREC" izhaja neodvisno od "Soče" vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

"Soča" in "Primorec" se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pisan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 6. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopis naj se pošilja le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglaš in poslanice se računajo po peti vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

"Goriška Tiskarna" A. Gabršček tiska in zalaga razen "Soče" in "Primorca" še "Slovensko knjižnico", katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakeletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v "Slov. knjižnici" se računajo po 20 kr. peti vrstica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

"Gor. Tiskarna" A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Osar tutto.

Ultraklerikalna strančica "Prim. Lista", ki prisega na Mahničeva načela, in ona klika, ki preobrača svoje politične kozolce pod zastavo "Gorice", sta danes združeni v jedno samo falango na neizprosni boj proti nam — liberalcem. Kar smo "Sočani" prero-kovali, to je danes dokazana istina. Še 29. januarja sta si stali obe klerikalni frakciji deloma v nasprotju, potem pa je prenehala vsako navskrižje, in že na obnem zboru "Goriške ljudske posojilnice" 29. aprila smo videli pristne liberalce à la Ivančič, Kragelj, Kaučič itd. v objemu dr. Pavlice in odločnih Mahničevih utencev proti čili parodno-napredni stranki.

Toda naša stranka je zmagala s 601 glasom večine (v resnici več). Dva dni pozneje, so si propali klerikalno-Goričanski vitezi osvetlili drzno čelo z nečuvno smelo trditvijo, da se je dovršila naša zmaga le v znamenju "osar tutto" in da bi bila zmagala nasprotna stranka, ako bi se vse pravilno vršilo. Dostavila je še, da zadnjo besedo bo govorila — sodnija....

"Gorica" se prav skrbno drži gesla: »rečem ti, da mi ne porečeš«. Kakor že neštetokrat tako tudi ob tej priliki si je bila "Goričanska" klika sama svesta, da se je zvesto ravnala po geslu istrske sinjorije »osar tutto« (vse dovoliti si, vsako sredstvo porabiti, bodi pošteno ali ne), zato ga je vrgla nam »Sočanom« pod nogo. Jaz pa prvim: ako se je katera stranka kdaj zvesto bojevala po načelu »osar tutto«, tedaj je bila to klerikalno-Goričanska klika v boju za prvi narodno-gospodarski zavod na Goriškem, ne pomišljeva se niti za hipee, da je inscenovala najostudnejši in najnevarniši vseh bojev na — gospodarskem polju. Toda dr. Gregorčič je dejal že v novembru lanskega leta odlični naši priči, da: »Naj propade posojilnica, naj propade "Šolski Dom", bo narod vsaj videl, kaj sta naredila — Tuma in Gabršček«. Kaj torej briga njega in podrepnike, ako vse propade, kar ni ali nima za vselej ostati v njegovi oblasti!! Zato so gospodje kuhali in skuhal skrajno smelega načrta po geslu »osar tutto«, da bi uklenili tudi "Goriško ljudsko posojilnico" v klerikalni jarem. Poleg »Monta« bi imeli še našo posojilnico in klerikalno-Goričanska pšenica bi šla v

klasje. Jezuvitski gimnazij bi imel dohodke zagotovljene!

Evo zdaj ta klerikalno-Goričanski »osar tutto«, da hujšega bi si ne mogel iztuhitati sam »tā hromi« peklenšček, ki je v narodni pravljici najbolj navihana buča.

V decembru in januarju so po malem vpisovali svoje ljudi v posojilnico. Dr. Gregorčič in njegova kuharica sta šla z dobrim vzgledom naprej. — V drugi polovici februarja pa so skovali tak le načrt: za jedno ali največ dve tedenski ravnateljski seji naj se vpiše toliko njihovih deležev, da bo zmaga pri volitvi zagotovljena; potem pa se vpisovanje ustavi do obnega zbora. Statistiko je vodil prof. Kos, ki je v posojilnici zvesto prepi-soval vse knjige. — Dr. Gregorčič je pisal duhovnikom po deželi, naj se vpišejo z 10 deleži najdalje do 1. marca, kakor sem v »Soči« že sporočil. Tako pismo z datumom 19. februarja je bilo meni naznanjeno....

In, res je bilo sprejetih v seji 22. februarja nad 130 deležev, duhovnikov in mežnarjev, ki so pristopili vsi le vsled prej označene agitacije.

Kdo poreče, da dr. Franko, prof. Kos in Ferfila (trije člani ravnateljstva) niso bili sporazumni s takim komplotom?! Pa še kakó so bili! Načeloval je prof. Kos!

Do 1. marca (— po Gregorčiču dolo-čeni datum! —) se je vpisalo pa tudi kakih 400 naših deležev in le okoli 200 nasprotnih.... Dr. Kos je imel takoj pre-računjeno, da so zaman vse spletke, ako se vsi ti člani sprejmejo, ker bi do-bila narodno-napredna stranka zopet odločno večino, posojilnica pa denar!!! Čutili so tudi, da za vsakih novih 100 njihovih deležev bi pristopilo 300 naših, tako šibka je njihova strančica, zato so se hoteli zadovoljiti le s člani do 22. februarja in poskusiti z njimi svojo srečo. Sklenili so: da po 22. febru-ruvarju ne sprejmejo nobenega deleža več.... V ta namen so pri-sehaj parkrat štrajkali in naposled skle-nili in dali na zapisnik, da do obnega zbora ne sprejmejo nobenega deleža več, češ — o hinavščina, hinavščina! — da se opaža nekaka politična agitacija v posojilnici, ki pa mora biti v emi-nentno gospodarskem društvu izklju-čena, in da nikakor ne gre, da bi cela vrsta novih članov (— tisti do 22. febr. pa niso novi! —) morda preglasovala stare na obnem zboru.... Ko so torej gospodje čutili, da so s spletkarsko agi-

tacijo dosegli večino, so pa nakrat našli »neko agitacijo v posojilnici« itd., ka-tero hoté preprečiti. O b e n e m s o p a bile že po vseh farovžih agitacijske filijalke za — lov na pooblastila pri dolžnikih posojilnice. Kako so jih sleparili, je »Soča« dovoljno osvetlila. Prvo njihovo pooblastilo nosi datum že — 4. marca, torej v času, ko se o obnem zboru nam še sanjalo ni. Naša stranka je pooblastila razposlala šele konec marca.

Predsednik je sklical na dan 20. marca skupno sejo ravnateljstva in nadzorstva po praksi od prvega po-četka, da je v vseh važnejših vprašanjih določevala taka skupna seja. V tej je bilo sklenjeno s 5 proti 4 glasovom, da se morajo deleži dalje sprejemati brez ozira na stranke, kakor se je delalo vselej. — Manjšina 4 go-spodov se je zatekla pod okrilje § 4. pravil, da sprejemanje deležev in član-ov je edino kompetenca ravnateljstva. Večina pa se je izrekla, da sklep vo-čine ravnateljstva sega čez njega kom-petenco, ker kar ustavlja naravni in navadni tok posojilnice. Ravnateljstvo ima pravico, braniti se nevednih članov, more jih torej odklanjati, toda nikakor pa nima pravice, kar ustavi pristopanje novih članov in dosledno izposojanje denarja, ustaviti torej skoro vse po-sojilnično poslovanje.

Vkljub temu sklepu skupne seje so sklenili trije mogočni gospodje v ravnateljstvu, da ne sprejmejo nobenega de-leža, ki je vplačan po 22. februarju. Ob enem so sklenili, naj se skliče izredni občni zbor, ki sklene, ali naj se novi deleži sprejmejo ali ne! — Che furbi!

Nadzorstvo je na to v seji 30. marca razveljavilo sklep gledé izrednega obnega zbora, ker ravnateljstvo nima pravice, sklicati ga (§ 32.) in ker bi tak občni zbor po tolmačenju istih 3 gospodov ravnateljstva ne imel več pravice v smislu § 4. pravil nego skupna seja; izredni občni zbor tik pred glav-nim zborom bi mogel vzročiti le paniko v veliko škodo posojilnice. Ob enem je nadzorstvo sklicalo redni občni zbor na dan 29. aprila. — Glede novih de-ležev se je izreklo nadzorstvo, da stoji na stališču sklepa skupne seje 20. marca, t. j. da se morajo dalje sprejemati ne gledé na levo ali na desno, od vsakogar, ki je vreden, da je član naše posojilnice. Dalo je društvu uradu nalog, da mora sprejemati de-leže od vsakogar! — Ta bi bila lepa,

da bi se bili branili denarja in ga-rancije, ko je posojilnica obojega silno potrebna!

Toda tudi temu sklepu so kljubo-vali trije vsemogočni gospodje v ravnateljstvu, ki so se drugače prokletó malo brigali za posojilnično stanje in delo-vanje! Dr. Tuma in denarničar Kopač pa naj sama premišljujeta, kako bosta vodila posojilniški voz. — Trije go-spodje so ostali pri svojem sklepu po-ukazu klerikalno-Goričanske klike! Toda ti vrli bojevniki za »pravilnost in red« v posojilnici so pa pridno dovoljevali posojila — neudom!!! Odkod denar, za to se niso brigali!

(Od tu dalje je zaplenjenih

84 vrst, ki govoré o zadnji

sliki — pred kazensko sodnijo.

Morda bomo smeli kedaj poz-

neje pisati o tem najžalostnejšem

delu našega strankarskega boja).

— 138 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

«Ah, ne!» je odgovarjala Bice, »verujte mi, da mi to ne stori nič sla-bega, čutim se takó potolaženo.... pu-stite me;« in stiskaje jo in poljubovaje njen obraz, jo je močila z gorkimi sol-zami, in vzdihujé vsled velike ljubezni je ponavljala vedno: »O, mati moja! o, draga mati!»

Nazadnje ni mogla več tudi Erme-linda zadrževati svojih občutkov, udala se je popolnoma hčeri, in jočé povra-čevala negovanje in poljube, katere je prijemala od nje. Ganljivo a zajedno tudi tolažilno in prijetno je bilo gledati, kakó ste obe nesrečnici vkup plakali, ter se neprestano objemali in si za-je-vali medsebojno ljubezen ter si pripo-vedovali o dolgih mukah, prestanih za časa njune ločitve.

«Veš, da je tudi tvoj oče tu?» je dejala Ermelinda, ko se je nekoliko po-mirila.

«Zakaj ne pride k meni?» je od-govorila deklica, in na njenem obrazu se je pojavila nova radost.

Poklicali so grofa, kateri je vstopil ginjen in prestrašen. A ko je videl, da je hči, takó izdelana, takó slaba, odvila jedno roko od materinega vratú, ter jo ljubeznjivo stegnila proti njemu, je usmi-ljenje premagalo vso njegovo bojazlj-i-vost, takó da ni poznal več drugega občutka, nego jedino le očetovsko lju-bezen. Stekel je k njej, in primši jo z obema rokama za glavo, ji je dejal: »Moja hči, ti si zeló slaba».

«O, ne! sedaj, ko so pri meni moji ljubi stariši, mi je dobro, jako dobro.... Kje je pa Ottorino?....»

Grof je stisnil ustnici, kakor kdor požira grenko zdravilo, in naj se je le vmočeval, kolikor je mogel, vendar so mu ušle te besede: »Za božjo voljo, kakó se upaš tu izgovoriti to ime!»

«Ali ni on moj soprog?» je odgo-vorila Bice skoro nevoljno. Potem, obr-nivši se k materi, je vprašala bolj nežno: »Ali je živ? in morem se-li nadejati, da ga bom videla?»

«O, da! Bog nam ga je menda ohranil», je dejala Ermelinda. «Kakor mi je pravila oskrbnikova žena, mora biti v Binasku; in Marko sam je odšel od tu iskat ga, in koj ko ga najde, ga privede sem».

«Marko!» sta zaklicala jednoglasno oče in hči, oba osupla in prestrašena, dasi iz različnih nagibov.

«Dà, Marko Visconti», je ponovila grofinja, in na to jela praviti, kakó se je pogovarjala z njim preteklo noč; opravičila ga je od vseh hudobij, katere so bile po krivici njemu pripisane; po-vedaia je, kakó je srčno obžaloval, kar je bil početkom v tej zadevi zakrivil; zagotovila je soproga in hčer, da je on sklenil popraviti vse zle posledke svo-jega dejanja, tudi če bi imel pri tem svoje življenje izgubiti; omenila je, da je zopet popolnoma naklonjen Ottorinu, in se ni zbal razkriti tudi njegove lju-bezni do Bice, sedaj ko se je bila ta ljubav, očiščena z globoko občutenim kesom, premenila v sočutno in postrež-ljivo dobrohotnost. Nazadnje je govorila toliko ne le v njegov zagovor, ampak celó v pohvalo, da se ji je posrečilo izriti vsak sum, in vsako sled stga iz sroa soproga in hčere.

Ta, ki je bila začela poslušati mater s skrbjo in strahom, je pri koncu nje-nega govorjenja povzdignila oči proti nebu, in sklepaje roki, zaklicala: »Bog mu odpusti!« Na to obrnivši se zopet proti materi: »Rekli ste, da je šel iskat Ottorina, ni li res?... Ali mislite, da bo mogel dospeti še o pravem času in vi-deti me?»

«Oh, ljuba moja hči, ne govori takó!» jo je nežno in otočno pokarala Ermelinda. «Veš, draga moja, da ima Bog, ki je neskončno usmiljen, v svoji oblasti življenje in smrt.... on ne do-pusti.... iz usmiljenja do nas....» tu ni mogla nadaljevati.

Bice je prišla mater za roko, ter ji jo poljubila. A niti jedna niti druga se ni upala govoriti o upanju, ker obe ste bili brez njega.

Celi tisti dan je moč bolezní stra-hovito naraščala, a Bicino telo je bilo že preveč oslabilo, da bi se ji moglo vspešno postaviti v bran.

Pokorna zdravnikovim ukazom, katere je mati najnujnejše podpirala, je deklica ležala tam mirno in tiho; za-dovoljevala se je s tem, da je nepre-nihoma upirala svoje oči v mater, ki se je bila vsedla k vzožju postelje, ali

Zaplenjeno

Náša vrla »Goriška ljudska posojilnica« pa je postavljena zdaj na trdno, da je slaba volja klerikalnih viteзов ne doseže. Somišljeniki naši naj pa skrbé, da bo napredovala čedalje lepše, če nasprotniki tudi jeze popokajo. A. Gabršček.

DOPISI.

Iz goriške okolice. — (Odgovor „Pr. listu“). — Oprostite, g. Gabršček, da Vas zaradi mojega dopisa v 50. št. „Soče“ „Prim. list“ tako obrekuje, pa obrekovanje in laž je geslo teh naših dveh klerikalnih listov.

Spričujem, da niste Vi pisali onega članka v tistej št., ter ob ednem odgovarjam, in sicer v prvi in zadnji. Jaz mislim, da more biti znano gospodi okoli „Pr. lista“, koliko časa ostaja posebno sedaj kmetskemu oziroma vrtnarskemu stanu za tako protidopisovanje.

Tako se tudi moji trudni roki ne ljubi mnogo takega dopisovanja, ampak kar je mogoče na kratko.

Vi pravite, da se ne ujema z resnico, da hočete Vi uničiti „Sočo“, Gabršček in dr. Tumo.

Tukaj ostajam in sploh povsod pri svojem prepričanju, da res namerujete kaj takega.

Nadalje pravite, da se ne spominjate, da bi „Sočinim“ čitateljem očitali razne pregreške.

Moj Bog! Ali ni čudo to, da taka gosпода tako hitro zgubi spomin?! Gospoda!

pa da jo je spremljala s pogledom, kadar se je včasih kaj premaknila.

Pri vznožju zraven Ermeline je sedela tudi postrežnica Lauretta, katera, dasi nagovarjana od vseh in vzlasti od Bice, ni hotela zapustiti tiste sobe, da se podala k počitku, ko ga je morala vendar biti silno potrebna po premučnem bdenju prešlih nočij. Ona je bolj poihoma pravila grofici o vsem tem, kar je morala prestati s svojo mlado gospodinjjo od tistega dne, katerega ste bili zavedeni v Rosate, dokler niste bili rešeni. Omenila je, s kakimi zvijačami in strahovanjem sta skušala Lodrisio in Pelagrua omajati Bicino zvestobo do njenega soproga, ter jo silila, da bi se odpovedala njemu in naklonila svoje srce tistemu strahovitemu možu, katerega ste smatrali obé kot provzročitelja vseh njunih muk. Nazadnje je povedala tudi o dobrohotnosti oskrbnikove žene, katera jima je, kolikor so jej dopuščale njene moči in močvevo sumničenje, pomagala z obvestili, sveti in vsakršno tolažbo. Ermelinda, ganjena od tega pripovedovanja, je sedaj pa sedaj milo pogledovala hčer, ki je morala toliko pretrpeti. In ona, kateri se je pač dozdevalo, o čem more Lauretta toliko govoriti, ji je odgovarjala z ljubeznimi polnimi nasmehom.

Ko je takó bolnica tam mirno ležala, je včasih kaj zasumelo v gradu.

poglejte nekoliko se v 17. št. svojega lista, kaj je spodaj v drugi koloni pod naslovom „Narodno-napredna stranka“. Velika laž, črno na belem pisano ali morda ni tako le: ne verujemo, da je se v Evropi tako ljudstvo, tako surovo ko „Sočinim“ liberalci (t. j. čitatelji). Koliko bi se dalo pa se navesti, ako bi pregledali tudi še nekatere druge št.

Da zlorabite svojo dolžnost, to je vže mnogim, mnogim se celo preveč znano. Vi morda mislite, da mi nimamo očij ne ušes, in tudi ne možgan v svojej glavi! Opomniti moram, da se dobi tudi še mnogo duhovnov, ki svoje dolžnosti ne zlorabijo, ali na deželi jako malo. Ako bi hoteli pa še obsirneje dokazilo, pripravljen sem tudi pred sodnijo vse javno dokazati.

Zakaj pa sovražite „Sočo“, Gabrščeka, dr. Tumo, „narodno-napredno stranko“ in „Trgovsko obrtno društvo“, hočem, kadar mi bode čas dopuščal, vse se navesti.

Kajti meni so mi dobro znane razmere na deželi, kjer bivam, in tudi v mestu, in bodisi v enem ali drugem taboru.

Vas pozdravlja „kmetski sin“.

Iz Ozeljana. — Slavno uredništvo lista „Soča“ prosim, da bi blagovolilo sprejeti v svoj cenjeni list glede dopisa iz Šempaske občine od dne 26. aprila t. l. št. 51., sledeči popravek:

Ni res, da Grčeva stranka (kakor jo oni sploh nazivljejo) je v seji dne 20 p. m. zahtevala, da mora obtoženec F. M. kaznovan biti.

Res je, da sem jaz gospoda župana vprašal, kaj je sploh pri obravnavi dognal! In on je odgovoril, da tožitelji so trdili, da je kriv, obtoženec pa je trdil, da ni kriv. Ker pa starestinstvo ni vsegavedno, zato sem izjavil, da se strinjam s Faganelom, namreč da naj se pošljejo obtožna pisma na sodnijo, in da se tam dožene, ali je kriv ali ne. Dostavil sem še, naj se čuvaj začasno odpravi iz službe, ker tisti, ki je skrbel do sedaj, da ta zadeva ni poprej, — in da bi sploh ne prišla pred starestinstvo, bode sedaj s podvojenjo silo skrbel, da njihov oproda sto i spet v službo.

Ker me nazivljete „rekluta“, priznavam, da sem. Ali takrat, ko ste bili v hudih skripeh, ste celo „rekluta“ ponujali, naj bi koj „oberst“ postal, in s tem Vas iz zagate rešil. Ali ta „smentani reklut“ je bil toliko previden, da Vam ni šel na limanice, ker je vedel, da „reklut“ ne mora koj „oberst“ postati. Ker pa ste večina Vas devetih služili menda pri „kavalariji na morju“, umevno, — niste vedeli, kako se „avancira“ na kopnem, in zato sem Vam tudi oprostil.

Vem tudi, da sploh „rekluti“ Vam niso priljubljeni, ker vajeni ste bili bolj starim vojakom srednjeveških nazorov. Na komando „obersta“ Faganela, „rehc um, kertajh, forverts front“, se je izvršilo precizno. In to je bilo veselje. Z rekluti pa je smola. Nekaterikom se pa še vedno sanja o tistih lepih časih, kakor da bi v resnici še sedaj eksistirali; ali, žali bog, časi se spreminjajo.

Bice je tedaj vsakikrat začejala poslušati, lahka rudečica se ji je pojavljala na obrazu, in je popraševala mater: »Ali je došel?« Mati je vsakikrat takoj šla gledat in se je potem kmalu vrnila zanikujé, a dodajaje vedno kako besedo v tolažbo in up.

Proti večeru je bolnica, čuté se vedno slabše, prašala po spovedniku. Bila je dolgo samaz nekimi benediktincem, kateri je bil poklican k njej, a potem je želela zopet videti svoje stariše.

»Veš, moja hči«, je dejal oče, »Ottorino ni prišel še, toda pričakujemo ga, predno se zasveti dan«.

»Ottorino!« je odgovorila ona vsa vznemirjena, »moj soprog! moj ljubi soprog!... Oh, če bi mi bil Bog to milost dodelil!... če bi ga bila mogla še videti, predno umrjem!«

»Podarite ga njemu, ki vam ga je bil dal«, je dejal pobožni redovnik, »in uklonite se sklepu njegove pravice in usmiljenosti, ki vsprejme to darite vašega srca v zadoščenje za vaše grehe in v zveličanje vaše duše«.

Revica je sklenila roki in vzdignila oči proti nebu v znak poboja, dasi mučne udanosti. A Ermelinda, oživilsi ji roko na glavo, je dejala tožilo: »Oh, moja hči! draga moja hči! torej te moram res izgubiti! Kaj mi ostane na svetu, če me ti zapustiš, ki si bila moja opora, moja jedina tolažba?«

Kar pa toliko hvalisate ta vzorni red čuvaja F. M., da pod njim ni manjkalo požeto žito, ne pokošeno seno int. (seveda tudi zemlje pod njim ni nobeden vkradel), kedo bi se ne smejal. Mnogo bi se dalo pisati o tej zadevi, ali kar bi čitatelji „Soče“ gotovo ne zanimalo, naj omenim le to:

Kje porabi omenjeni čuvaj večino časa, cele poldneve, in celo do polnoči, to bi znala najbolj jasno povedati gg. P. Pl. Z. ter Jože Vratolom — ali ke bi hotela. Toliko za danes.

„Reklut Francelj“ z Velike Otave.

Domače in razne novice.

Deželni zbor. — V soboto dopoldne je bila zadnja seja dež. zbora. Navzoči so bili vsi poslanci, deželni glavar in dvorni svetnik vit. Bosizio. Pred naznanjenim dnevnim redom je odgovoril vit. Bosizio na interpelacijo dr. Tume glede tukajšnjega gimnazija. Rekel je, da vlada pri nastavljanju profesorjev na srednjih šolah v Gorici ne gleda toliko na njihovo narodnost, marveč na usposobljenost. Sicer pa je več profesorjev rojenih na Primorskem, in 17 izmed njih govori eden izmed dež. jezikov, drugi pa tudi razumejo ta ali ta dež. jezik. Drugace pa prihajajo učitelji od drugod kot možje, ki slove po svojih znanostih ter imajo le vzgojevalni in poučevalni namen. Ako ni željenih uspehov, tega ni krivo učiteljsko osebje. V srednje šole prihaja tudi mnogo nenadarenjenih elementov, radi revščine se prepuščajo družinam, katere ne uplivajo blagodejno na nje. Pritožbe niso utemeljene, in ti nemški profesorji ne kažejo javno svojega nemško-nacionalnega mišljenja. V slavnostnem govoru dr. Streinza vlada ni videla nič provokatoričnega. Pojasnil je, koliko slovenskih dijakov je padlo v zadnjem tečaju na gimnaziju, sklicujoč se na razne vzroke. Interpelacija je bila zavrnena kot neutemeljena.

Potem je utemeljeval Verzeznassi svoj predlog, ki meri na to, da naj se oprostje v gradiščanskem okraju skozi 10 let zemljiškega davka oni vinogradniki, ki nasajajo vinograde po modernem sistemu, oziroma skozi 6 let oni, ki cepijo trte po novem; dalje se imajo dovoljevati brezobrestna posojila vinogradnikom, ki popravljajo vinograde, pokončane po filokseri, in tudi onim, ki vsajajo amerikske trte. Dr. Tuma je pozdravil prvi del predloga, ali z drugim se ne strinja, ker ne ve, če je res taka potreba. Deželni odbor ne ve nič o tem, dovoljenega na sploh v slične svrhe pa je tako malo, da se more isto imenovati le kaplja v morje. Nekateri slov. občine, kakor Štjak itd. so pokončane po trtni usi in v pomoč takim je dovoljen le majhni znesek za celo deželo, zato treba, dati drugi del predloga dež. odboru v proučevanje. Sicer pa bi bil hvaležen, naj pove takoj dr. Verzeznassi take potrebe ter jih utemelji. Dr. Verzeznassi molči, sprejet je predlog potom nujnosti v celem obsegu; z Italijani je glasoval tudi dež. glavar. Poročilo pravnega odseka gledé policije pri požarih in njih gašenju je bilo vrneno go-riskemu municipiju v svrhu točnejšega proučevanja, da pride potem v prihodnjem zasedanju v razpravo. Prošnje za uravnavo Soče so bile rešene tako, da se je dovolilo občini Idersko 2000 K, tolminski 1460, prošnja občine Kamno pa je bila vrnena dež. odboru, da jo prouči ter stavi v razpravo v prihodnjem zasedanju. Obrtni soli v Foljanu so dovolili podpore 480 F. Za razširjanje poslopja ital. oddelka na kmetijski soli se dovoli svota 14.304.50 K, ki naj se nabavi iz dež. zaloge in iz podpor vlade. Poročilo o soli za ženska ročna dela iz ustanove Frintove kakor o soli „Sol. doma“ je slo nazaj v dež. odbor, da pride na vrsto v prihodnjem zasedanju.

Proračun za tekoče leto je bil sprejet brez debate. Poročal je Verzeznassi. Stroškov je izkazanih na 674.875 K, dohodkov pa 230.575; primanjkljaj znaša torej 444.300. Da se to deloma pokrije, predlaga dodati 15% na zemljiški davek, 17% na hišni, 20% na obrtni in 40% na vino, most in meso, z doneskom 3 K na vsak hektoliter piva, prodanega na drobno, s 36 v na žgane pijače. Določba naj velja za prve 3 točke za celo leto, za četrto pa le od 1. junija do konca leta. Verzeznassi je še naročil dež. odboru, da naj se bavi s pravilnikom za pobiranje deželnih naklad v svoji režiji ter o tem poroča v prihodnjem zasedanju. S tem je bil dnevni red pri kraju. Deželni glavar je na

to vstal, vstali so vsi poslanci in navzoče občinstvo. Zahvalil se je vsem poslaneem za sodelovanje v zasedanju, da je bilo mogoče rešiti toliko gradiva. Dež. zbor se je bavil z 49 predlogi, 44 poročili finančnega odseka, peticijskih je bilo pa kar 186; sklenili so 8 zakonov, itd. Na to je spregovoril tudi par slovenskih besed, da se je posrečilo premagati v tako kratkem času celo vrsto raznih predmetov, zato se je zahvalil za vspešno sodelovanje, katero se je vršilo v lepi složnosti. Končal je italijanski z „Evviva“-klicem na cesarja. Slovenski „živio“ dr. Pajerju ni šel iz ust, nego je le rekel slovenskim poslaneem, da smejo v svojem jeziku („favella“) podati običajni klic. Opoludne se je dež. zbor razšel.

Italijanski poslanci in dr. Pajer. — V soboto po končani zadnji seji deželnega zbora so šli vsi italijanski poslanci k dežel-nemu glavarju dr. Pajerju ter so mu izročili priznalno in pohvalno pismo, katero je prečital stari Dottori.

Italijanski poslanci so mu pač lahko hvaležni, da je ugnal Slovence tako v kozji rog, da se mu je udal dr. Gregorčič s pristasi na milost in nemilost, da vsled tega Italijani dosegaajo v deželni zbornici, kar hočejo, zlasti še, ker dež. glavar glasuje z njimi in so Slovenci vedno navzoči ter je tako zbornica vedno sklepčna. Hvaležni so mu po vsej pravici, ker vedo, da dr. Pajer je dobil popolnoma pód se dr. Gregorčiča s pristasi, in da dokler bo njegova stranka v večini v dež. zboru, so Italijani gotovi, da se jim ne pripeti nič hudega, marveč da se bodo izpolnjevale vse njihove, če tudi v slučajih pretirane in proti Slovincem naperjene zahteve.

Ustrelil ga je. — V petek popoldne se je dogodila pri Bajti v Kanalski Idriji sledeča nesreča. Stariši so prisli po opravkih v Kanal, pustivši doma otroke same. 12 leten fant dobi v roke nabito puško. Nesreča je hotela, da se mu sproži in vstrelji nehote 6 letnega brata. Zadel ga je v glavo.

Detomor na plačuti. — Sodnija se trudi na vse načine, da bi dobila celo telo umorjenega otroka. Doslej se jej to še ni posrečilo. Tako leže vedno le še ročici umorjenega novorojenčka pri sodnji kot „corpus delicti“.

Majnikov izlet. — V soboto so napravili majnikov izlet dijaki z realke in pa kandidatnje tukajšnjega učiteljskega. Izletniki ti in drugi so obiskali razne kraje v deželi, sli so pa tudi v Idrijo in v Postojino.

Železniško progo med Gorico in Trstom, to je: del tako zvane bohinske železnice, bodo pregledavali dne 10. t. m., kakor je naročilo železniško ministerstvo c. kr. namestništvu in Trstu. Komisiji, ki bo opravljala ta posel, treba prijaviti vse eventualne prošnje ali nasvete.

Načrt zakona v popolnito določil § 2., 5. in 6 zakona z dne 15. oktobra 1896. stv. 30 dež. zak.

Cl. I. Določila §§ 2., 5. in 6 zakona z dne 15. oktobra 1896. stv. 30 dež. zak. se bodo glasila v bodoče tako-le:

§ 2. Na občnih javnih ljudskih šolah so učitelji razvrščeni v tri razrede, to je: I. razreda s 1400 kron, II. razreda s 1200 kron, III. razreda s 1000 kron letne plače.

Letna plača učitelja meščanske šole se določa s 1600 kron.

§ 5. Učitelji in podučitelji, imajoči spridevalo učiteljske sposobnosti, ki so skozi pet let na kateri občni javni ljudski soli v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel nepretrogoma in z dobrim vspehom učiteljevali, dobijo ne gledé na to, ali so bili stalno ali začasno imenovani, po končanem petem letu službovanja 10 odstotni povisek svoje letne plače in tako od petih do petih let, dokler ne dosežejo poviška za šesto petletje (petletnino). To določilo velja tudi za učitelje meščanskih sol.

§ 6. Kdor vodi katero občno javno ljudsko solo, ima pravico do poslovnega priklada, ki se odmeri v letnem znesku 60 kron, če je sola enorazredna, 100 kron, če je sola dvorazredna, 150 kron, če je sola trirazredna, in slednjič 200 kron, če je štiri ali več razredna.

Ravnatelj samostalne meščanske šole dobiva 300 kron poslovnine in ravnatelj meščanske šole združene z občno javno ljudsko solo dobiva 400 kron poslovnine.

Cl. II. Službeni poviski, podeljeni pred dnem, ko stopi v veljavo ta zakon, ostanejo nespremenjeni, tisti pa, ki dozore pozneje, odmerijo se po pričujočih določilih.

